

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 11 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.;
rândul cu litere garmond.

Ierarhia și Mitropolia

bisericei rom. din Transilvania și Ungaria

de V. Mangra.

(Urmare.)

Dar Dr. Bunea nici pe mitropolii instituiți de autoritatea competentă bisericească în Transilvania nu-i recunoaște de mitropolii, pentru că zice dsa: «în decretul principilor ardeleni, nici unul, dar nici unul nu este numit «mitropolit», ci numai episcop, și nu a putut fi mitropolit și arhiepiscop un arhieru, care a căpătat numire numai de episcop, însă mitropolia Bălgradului, întemeiată de Mihai-Viteazul, nu a fost mitropolie adevărată, ci o simplă episcopie, precum au numit-o corect arhierii din București, cari au sfințit în 22 Ianuarie 1698 pe Atanasiu, zicând: «De vreme ce arhierului, care era mai dinainte vreme la episcopia Ardealului, anume Teofil, i-s-a sfârșit viața, și episcopia a rămas văduvă» etc. (Cipariu: Acte și fragmente p. 240).¹⁾

Dacă Dr. Bunea n'ar fi teolog de Roma, această teorie nebisericească și anticanonică nu m'ar surprinde. În *Condica sfântă* a mitropoliei Ungro-Vlachiei însă, arhierii predecesori lui Atanasiu toți sunt numiți și iscălesc jurământul ca *mitropolii ai sf. mitropolii a Ardealului*, cu excepțiunea lui Ioan, care iscălește grecește «*ipopsifiu*» al prea sfintei mitropolii Albeiluliei.²⁾

Acestea sunt dovezi neîndoioase, că titlul și demnitatea de mitropolit s'au conferit mitropolilor Ardealului în toate timpurile prin autoritatea legiuită bisericească, patriarhul din Constantinopol, sau prin exarhul acestuia, mitropolitul Ungro-Vlachiei, și ei după

¹⁾ Dr. Bunea: Ierarhia Românilor p. 10, 11.

²⁾ Cipariu, Acte și fragmente p. 234—239. N. Popea, Vechea Mitropolie p. 7—12.

legea bisericească s'au intitulat mitropolii, nu după obiceiul «abusiv» al Sărbilor. Că principii ardeleni pe nici unul n'au numit mitropolit în decretul lor, aceasta e foarte natural, căci religiunea dominantă în Ardeal era cea calvină, și principii calvini în documentele oficiale nu întrebuintează titlul de mitropolit, necunoscut și neadmisibil în biserica calvinească. De aceea ei pe episcopii și mitropolii români îi numesc cu termen comun de *episcopus*, usitat și în biserica calvină. Cu Atanasiu, ultimul arhieru ardelenian hirotonit la mitropolia Ungro-Vlachiei în București, biserica Românilor din Transilvania este redusă la rangul de episcopie, pentru cuvântul, că predecesorul său în scaun, Teofil, căzuse în cursele propagandei catolice pentru unirea cu Roma, iar titularul mitropolit al Transilvaniei se declară, în calitate de Exarh al patriarhului din Constantinopol, mitropolitul Ungro-Vlachiei, Teodosie, care într-o scrisoare din 1702 scrisă în limbă latină către episcopul Atanasiu se intitulă: *Theodosius Dei gratia, Archiepiscopus Bucurestiensis et Metropolitans Transilvaniae*.¹⁾ De aceea în condica de hirotonire Atanasiu nu se mai numește mitropolit, ci simplu episcop.

În contra negațiunii absolute a dlui Dr. Bunea, dl N. Iorga admite și recunoaște existența mitropoliei Ardealului, însă numai dela Mihai-Viteazul încoace, zicând: «*Mihai Vodă a întemeiat scaunul mitropolitan din Belgrad și a dat bisericei române din Ardeal un adevărat și cel dintâi mitropolit*, pe Ioan dela Prislop, pentru care *înălță o mitropolie* în capitala chiar a țării.²⁾ Care va să zică: pe când Dr. Bunea tăgăduiește peste tot mitropolia română din Transilvania, pentru cuvântul, că mitropolii nu aveau brevetul principilor ardeleni,

¹⁾ Biserica ortodoxă rom. a V. p. 91, 108.

²⁾ N. Iorga, Sate și preoți p. 33—41.

dl Iorga o tăgăduiește înainte de Mihai-Viteazul, pentru cuvântul, că mitropolii nu aveau reședință sumptuoasă. Învederat, că dl Iorga confundă sau identifică *instituiunea metropolitană* cu *clădirea mitropoliei*, făcând pendenta existența instituției dela existența reședinței, care a înălțat-o Mihai chiar în capitala țării Ardealului. Aceasta e o părere greșită, pentru că mitropolii ca așezăminte bisericești s'au decretat și înființat întâi prin conciliile ecumenice, mai apoi prin sinodele patriarhale, pentru anume naționalități, țări sau provincii, fără a se avea totdeauna în privire localitatea sau sediul mitropolilor. Mitropolia Ungro-Vlachiei s'a întemeiat fără să se numească sediul sau reședința mitropolitului, care la început a residat în Constantinopol, apoi în Argeș, Târgoviște și București, intitulându-se totdeauna cu numirea țării, nu cu cea a sediului. Tot așa și mitropolii din Transilvania, în general s'au intitulat *mitropolii ai Ardealului*, chiar și după întemeierea reședinței celei nouă în Alba-Iulia de Mihai-Viteazul. Și nici în diplomele date de principii ardeleni episcopilor românești nu se numește sediul sau reședința episcopului.

Instituția mitropoliei este deci osebă de stabilimentul mitropolitan. Voevodul Ungro-Vlachiei Alexandru Basarab de sigur va fi avut biserică și casă pentru reședința mitropolitană, totuși n'a putut se întemeieze scaun mitropolitan și să așeze în el mitropolit cu dela sine putere, ci a trebuit să ceară lucrul acesta dela patriarhia din Constantinopol. Tot așa nici Mihai-Viteazul nu putea să întemeieze cu dela sine putere scaun mitropolitan în Belgrad și să înalțe pe Ioan dela Prislop la demnitatea de mitropolit, dar nici dela patriarhia din Constantinopol nu aflăm să fi cerut încuviințarea acestui lucru: *pentru că mitropolia Transilvaniei exista din ve-*

chime și Ioan era deja mitropolit dela 1585 hirotonit de către mitropolitul Ungro-Vlachiei ca Exarh patriarhal. Mihai-Viteazul n'a întemeiat scaun mitropolitan în Belgrad, ci a ridicat din temelie o reședință nouă mitropolitană, în oraș, în care Ioan dela Prislop s'a instalat cu titlul mitropolitan al predecesorilor săi, mitropolii Daniil și Genadie, căci înainte reședința mitropolitană era afară de zidurile orașului Alba-Iulia (estra muros civitatis nimirum Albensis) adevărat într'un suburbiu.¹⁾

Despre această reședință mitropolitană se face mențiune într'un document din 16 Ianuarie 1581 dela principele Ardealului Cristofor Băthory, descoperit de dl N. Dobrescu în 1904 în arhiva statului din Budapesta, prin care se delimitează hotărârea unui pământ alodial (fundum alodialum) care, zice-se în document, la meazăzi se învecinează cu *casa episcopului Românilor*, din comitatul Albei-Transilvaniei — «*Meridionali parte domus Valachorum episcopi in comitatu Albensi Transylvaniae*.²⁾ Documentată fiind astfel existența unei reședințe mitropolitane într'un suburbiu al Belgradului la 1581, teoria despre întemeierea mitropoliei ardelenice *întâia oară* de Mihai-Viteazul, care a domnit dela 1593—1601, rămâne distrusă pentru totdeauna și zadarnice vor fi toate încercările de a o mai susține. Dar dl Bunea ținând mai mult la părerea sa eronată decât să se plece înaintea adevărului constat, după obiceiul său «abusiv», neavând dovezi pentru a-și apăra teoria, neagă că acel *domus Valachorum episcopi* ar fi fost reședința episcopescă sau mitropolitană, zicând: «Casa episcopului la început nu era destinată de reședință și nici nu exista înainte de 1577—8... Casa episco-

¹⁾ Dr. Bunea: Ierarhia Românilor p. 184.

²⁾ N. Dobrescu, Fragmente privitoare la istoria bis. române p. 9.

FOIȘOARĂ.

Regele Ștefan către fiul său.

„Învățăături morale”.

(Fine.)

VII. Despre consiliu.

În scaunul de judecată și de legi al regilor, consiliul are locul al șaptelea.

1. Pentru că consiliul sfătește peregi, guvernează țările, apără patria și liniștește războierile. El câștigă mărirea, alungă dușmanii, câștigă prieteni, zidește orașe și nimiceste tabăra contrariului.

2. Și fiindcă e de folos sfătuirea, așa 'mi pare mie, că nu e bine să fie o adunare de nărozi, de îngâmfai și de oameni de mijloc, ci *cei mai bătrâni și mai buni*, cei sus puși, și *cei de cinste* se fie în consiliu, se vorbească și se făptuiască.

3. Tocmai de aceea, fiule, *cu tineri nu ții sfat*, și dela cel mai puțin înțelept nu cere sfat, ci cere dela cei bătrâni, pentru că ei, în urma anilor și a înțelepciunii lor pot să-ți l de. Sfatul dat regilor se iese din inima înțelepților și se nu calce (regele) pe calea arătată de mintea neastâmpărată a nebunilor.

4. Pentru că umblând cu înțelepții, înțelept vei fi, iar învățându-te printre nebuni, te faci tovarășul lor. Duhul sfânt așa a vorbit către Solomon: „Cel ce umblă cu înțelepții, prietenul înțelepților se face, și

nu va fi de o seamă cu nebunii”. Iar David astfel cânta: „Cu sfântul vei fi sfânt, cu omul nevinovat vei fi nevinovat, cu cel ales ales, și cu cel întors întors”.

5. Fiecare să se ocupe cu aceea ce se potrivește vrastei sale. Tinerii cu armele, bătrânii în consiliu.

6. Cu toate acestea, de tot nu trebuie se eschizi pe cei tineri din consiliu. Dar totdeauna când 'ți sfat cu ei, chiar bune se fie povețele lor, adă-le întâi înaintea bătrânilor, ca aceștia se măsure toate făptuirile ta'e cu măsură înțelepciunii.

VIII. Despre imitarea celor din bătrâni.

— A face aceea ce au făcut cei din bătrâni încă e o treaptă a demnității regale, a opta.

1. Se ști, că cea mai mare podoabă a regatului e aceea, de a umbla în urmele regilor de mai nainte, și a imita pe cinstiții părinți. Pentru că dacă cineva urește aceea ce au făcut înaintașii și nu se gândește la legile lui Dumnezeu, se prăpădește. De aceea sunt tații tați, ca să-și nutrească fiii, și de aceea sunt fiii fii, ca să asculte de cuvintele taților lor.

2. Celce se împotrivesc tatălui seu, e dușmanul lui Dumnezeu. Pentru că toți ceice se împotrivesc, se pun împotriva lui Dumnezeu. Duhul împotrivirii va vesteji florile coroanei tale. Pentru că împotrivirea e o primejdie pentru țara întreagă.

3. Drept aceea, iubitul meu fiu, fie totdeauna plăcute ție poruncile tatălui tău, ca frânele norocului tău mâinile regești să

le poarte pretutindenea. Cel puțin obiceiurile mele, cari se potrivesc cu demnitatea regală, să le accepți fără nici o umbră de îndoială, pentru că va fi greu se guvernezi provincia aceasta, dacă nu vei urma pilda regilor cari au domnit înainte de tine.

4. Care dintre Greci este acela, care guvernează pe Romani cu legi grecești? Și care dintre Romani e acela, care guvernează pe Greci cu legi române? Nu e nici unul. De aceea, urmează după obiceiurile mele, pentru că poporul tău să te cinstească, iar străinii să te laude.

IX. Despre rugăciune.

Folosirea rugăciunii e mijlocul de frunte pentru mântuirea regilor, de aceea formează aceasta în rânduiala demnității regale punctul al nouălea.

1. În rugăciunea neîntreruptă se cuprinde curățirea și ertarea de păcate. Iar tu fiul meu, totdeauna când te duci la casa Domnului pentru a te ruga lui, te roagă cu Solomon, fiul regelui, fiind rege și tu, totdeauna astfel: „Trimite Doamne înțelepciunea ta din scaunul mării tale, ca se fie cu mine și cu mine se lucreze, spre a ști ce-ți este ție plăcut, în fiecare ceas”. Și apoi așa: „Domnul meu și părintele meu, Dumnezeu vieții mele, nu mă lăsa să cad în gândul răutății. Ochilor mei să nu le dai trufie, iar poftele rele îndepărteazăle dela mine doamne. Ia dela mine poftele trupului și sufletului necurat și fără minte nu mă da pe mine doamne”!

2. Regii cei din vechime așa se rugau! Roagă-te și tu așa, ca se te învrednicească Dumnezeu de ștergerea tuturor păcatelor tale, pentru că în toate se fi numit regele cel neînvins.

3. Roagă-te și pentru ca să depărteze dela tine toată trândăvia și lenea; să-ți stee întru ajutor în toate faptele tale cele bune; biruință asupra contrariilor văzuți și nevăzuți se-ți dee; ca în prietinie și împreună cu toți supușii tei și scutit de ori ce atac dușmănos se-ți poți plini în pace cursul vieții tale.

X. Despre milă și îndurare.

Legile faptelor bune formează cea mai înaltă podoabă în coroana regilor, și între poruncile mele ocupă locul al zecelea.

1. Pentru că domnul faptelor bune e regele regilor. Și precum puterile de sus sunt împărțite în deosebite zeece coruri, așa și cursul vieții tale să se facă după zece porunci.

2. Se cuvine regelui se fie îndurător, milostiv, și chiar cu mai multe însușiri înzestrat. Pentru că regele stăpânit de cruzime și răutate, înzadar va cânta titlu de rege, căci numele lui e *tiran*.

3. De aceea, fiul meu iubit, podoaba sufletului meu, nădejdea mea, te rog și-ți poruncesc, ca în tot locul și în toate să te porți cu îndurare, și fă părtași de îndurarea ta, nu numai pe compatrioții și afinii tei, pe mai marii țării, oficerii, pe cei bogați, pe vecini și pe cetățenii patriei,

pului românesc s'a edificat probabil de Genadie, care a fost episcopul bisericilor românești din Transilvania între anii 1579 și 1585 — o casă în care *să poată descăleca*, când scoborându-se din pădurile Silvașului, ar veni în capitala țării...¹⁾

Dar de unde știe dl Bunea, că casa episcopului român nu există înainte de 1577, și că la început nu era destinată de reședință? Căci d-sa nu aduce nici un document, nici o mărturie contemporană ca să ne convingem despre ceea ce afirmă, și este ridicul a tăgădui existența reședinței mitropoliților români în Alba-Iulia, și tot atunci a admite, că mitropolitul Genadie avea o casă într'un suburbu, în care descăleca când venea «din pădurile Silvașului» în capitala țării. Părerea dlui Bunea, că casa era edificată de Genadie, n-o admite nici dl Iorga, pentru că casa de care vorbește hotărnicia din 1581 «precum se vede dintr'un act tipărit de dl Dobrescu», zice d-sa, o aveau deja frații Tordași, și prin succesiune o căpăta Ioan dela Prislop «dacă Genadie n-o căpătase chiar el.»²⁾ Așa dar existase și înainte de Genadie, și n'a fost proprietatea fraților Tordași (1577—1582) pentru că proprietarul ei, cum zice dl Bunea, este un episcop cu jurisdicțiune peste comitatul Albei, iar episcop peste comitatul Albei, când s'a făcut hotărnicia din 1581, era numai Genadie.³⁾

Și aceasta este adevărat. Nu este adevărat însă ce afirmă dl Iorga, că actul din 1581 în care se vorbește de casa episcopului român l-ar fi tipărit dl Dobrescu, și că în actul acela s'ar spune, că frații Tordași posedau acea casă, căci dl Dobrescu a dat numai un resumat de cuprinsul actului, exprimându-și părerea individuală, combătută de altfel de dl Bunea — «că acel episcop Valachorum, care se află în posesiunea acelei case nu era altul, decât Mihai Tordași, care rezidă în Turdaș». Dar o casă din suburbiul Belgradului, în care nu locuia episcopul, fiindcă rezidă în Turdaș, iar Genadie numai ocazional descăleca în ea, «când se scoboria din pădurile Silvașului», nu putea fi în deobște cunoscută și numită de *domus episcopi* «casa vlădicului», pentru că în actul din 1581 casa episcopului român se fixează ca *semn de hotărnicie* (mejdină) pe temeiul trecutului său notoriu, a existenței și numirei sale tradiționale păstrate în popor. O casă edificată, ori căpătată ca donațiune între 1577 și

1581, adică cu un an doi înainte de data actului din 16 Ianuarie 1581, în care nici n'ar fi locuit episcop, ori ar fi fost casă privată a vre-unui episcop, care prin moartea episcopului proprietar ar fi încetat de a mai fi *domus episcopi*, nu putea fi invocată cu acest titlu în documentul juridic din 1581, ca semn de hotărnicie, pentru precizarea dreptului de proprietate. Casa însă era averea sau proprietatea scaunului mitropolitan, a cărei stăpân permanent era episcopul sau mitropoliții români după vremi, numai faptul acesta îi dă caracterul de *domus Valachorum episcopi*. Și aceasta este cu adevărat vechia reședință a mitropoliților români din Transilvania, care a existat înainte de Mihai Viteazul, situată în afară de zidurile cetății (extra muros civitatis minirum albensis).

În 20 Mai 1595 Mihai Viteazul încheie un tractat de supunere față de Sigismund Báthory, principele Ardealului, în care se stabilește învoiala, că: «toate bisericile românești din țara Măriei Sale (lui Sigismund Craiu) vor fi sub jurisdicțiunea sau dispozițiunea Mitropolitului din Târgoviște (sub jurisdicțiune vel dispozițiune Archiepiscopi Tergovistiensis) după dreptul bisericesc și orânduiala țării aceleia (illius regni, a Țării-Românești) și preoții își vor putea strânge veniturile lor îndatinate și obișnuite.»¹⁾ Prin tractatul acesta Mihai Vodă scoase pe un timp biserică românească de sub influința calvinilor. Deodată Sigismund îi concesse să edifice o mănăstire în cetatea Albei-Iuliei, care Mihai o ridică pe o colină (monasterium in colle penes civitatem) unde se află astăzi fortăreața, lângă reședința episcopilor romano-catolici, chiar la fereastră palatului (penes ferestrum pallatii) și aproape de biserică catedrală romano-catolică (contra ecclesiam cathedralem, cui prope est monasterium) cum ne spune episcopul romano-catolic Dimitrie Napragy în raportul său din Ianuarie 1602, către împăratul Rudolf.²⁾ Aceasta este reședința cea nouă mitropolitană, înălțată din temelie de Mihai Viteazul în cetatea Belgradului.

(Va urma).

Cancelarul Bülow la Viena.

Cancelarul imperiului german, principele de Bülow, a sosit la Viena Duminică dimineața. Cancelarul a făcut înainte de amiază vizite la numeroase arhiducese, la arhiducele Leopold Salvator și la toți ambasadorii aflați la Viena, apoi baronului Aehrenthal, ministrul de externe al monarhiei austro-ungare, feldmareșalului Schöeneich, ministrului comun de război, baronului Burian, ministrului comun de finanțe, baronului de Beck, președintele consiliului de ministri austriaci, etc. La amiază un prânz intim a avut loc la ambasada germană.

Seara dna și dl de Aehrenthal au dat un prânz în onoarea principelui de Bülow, printre invitați mai erau: ambasadorul Germaniei, baronul de Beck și Dr. Wekerle, primii ministri austriaci și ungari, miniștrii Burian, Schöeneich, Bienerth, Zichy.

Luni la oarele 11 principele Bülow a fost primit în audiență din partea Majestății Sale Împăratul și Regele Francisc Iosif I, iar sara la oarele 10 a plecat îndărăt la Berlin, după ce a avut mai înainte o întrevedere lungă cu ministrul comun de externe Aehrenthal.

Cu toate că principele spunea, că a venit numai se reîntoarce vizita pe care i-a făcut-o baronul Aehrenthal la Berlin, totuși importanța politică a acestei vizite nu o neagă nimeni. Ea înseamnă întărirea raporturilor de prietenie între Germania și Austro-Ungaria, și o uniformitate de vederi și de politică în chestiile internaționale. Se spune chiar, că s'au luat hotărâri concrete în Viena, cu privire la turburările din Macedonia. Viitorul apropiat va arăta, că de ce natură sunt aceste hotărâri.

¹⁾ Hurmuzaki, Docum III p. 42. N. Iorga ib. p. 9. dr. Bunea, Vechile episcopii p. 63.

²⁾ Hurmuzaki, Docum IV. 1 p. 287. dr. Bunea, Ierarhia românilor p. 187.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiterat al tract. M. Oșorheiu.

— 19 Martie v.

La 7 Martie n. s'a ținut anul acesta sinodul protopopesesc al tractului M. Oșorheiu. După terminarea serviciului dumezeesc, neavând altă localitate pentru ținerea sinodului, l-am ținut în biserică, favorizați fiind și de un timp frumos. — Sinoadele protopresbiterale din ast an, afară de problemele obicinuite, adică luarea raportului protopopesesc la cunoștință și afaceri zilnice, despre starea tractului etc., au avut o însemnătate cu mult mai mare, o însemnătate istorică. Au avut o sfântă datorință, ca în ele să se facă vorbă despre soartea școalelor noastre, la a căror viață se apropie cu pas sigur sentința de moartea a legii lui Apponyi. Ori ce hotărâre să fie adusă, dar ea să se aducă, pentru că urmașii noștri să vadă, că în zile de restriște cum ne-am făcut datorință față de instituțiile noastre, și văzând faptele noastre, să preamărească aducerea aminte a strămoșilor lor.

Deschiderea sinodului se face prin cuvântarea protopopului Ștefan Rusu, care n'a căutat cuvinte frumos sunătoare și frase bombastice, de cari atât de mulți să folosească, ci prin cuvinte simple și cumințe ne face icoana timpului în care trăim și a vremurilor următoare, dacă nu vom fi cu ochii în patru, acompaniând fiecare propoziție cu un gest simplu și potrivit, ca și când ne-ar face băgători de seamă despre ori ce pas greșit și neprecugetat. După deschiderea ședinței se purcede la constituirea biroului. Membrii, cu excepțiunea pâr. Mota, sunt în număr complet. Se alege notar pâr. Teodor Muica, bărbați de încredere Vasile Hodoș par. în Ieland și Ioan Bărsan par. în Sănorai.

Protopresbiterul Ștefan Rusu își citește raportul temeinic și de o exemplară exactitate, expunând în mod detaliat toate afacerile bisericești și școlare, starea populației, care — spre bucuria noastră — crește mereu, afacerile episcopiei, din cari reiese, că protopopul e și un bun financiar. Din raport se constată, că sub energia și înțeleapta conducere a protopopului Ștefan Rusu începem a eși din conducerea și chiverniseala ruginită — care atât de mult ne-a ținut locului — de demult, și în tractul M. Oșorheului începe a domina un curent mai priincios pentru dezvoltarea noastră culturală. Bisericeștele cele vechi de bărne cu încetul se înlocuiesc cu altele nouă, corăspunzătoare, de zid. Parohiile vacante cu anii se întregesc cu oameni deplin calificați, în parohii se înființează fonduri, toate cu scopul sublim de a ajuta biserica. Aceste și altele, cari nu încap în cadrul unui scurt raport, ne îndreptățesc a crede, că tradiționala sărăcie a tractului nostru ne va părăsi, și locul i-l va ocupa o stare mai bună. Pentru că nu cred, că în toată arhidieceza noastră să mai existe un tract protopopesesc în care barem o singură comună să nu fie în stare să asigure plata învățătorescilor, după cum preținde noua lege. În tractul nostru însă nu este o singură comună, care să fie în stare, ca din mijloacele proprii să poată asigura existența școlii, afară doar de Nasna, unde fiind mai înainte preot actualul protopop, ia făcut o stare mai bună. Pe lângă toată sărăcia noastră, totuși s'a făcut un frumos început pentru mântuirea școalelor noastre. Protopopul cercetează toate comunele bisericești cu răvnă apostolească, și îndeamnă comunele și credincioșii noștri la susținerea ficei biserice, fără de care mama biserică numai vegetează.

Fiind tractul nostru cel mai espus, din cauză că credincioșii noștri nu locuiesc în mase compacte, ci amestecați cu alte elemente străine, atât neamului, cât și bisericești noastre naționale, cari fiecare își socotește ca titlu de glorie dacă ne ocărăște neamul și biserica, dacă vin acum lipsiți credincioșii noștri și de singura instituțiune — de școala românească, care mai susținea în ei viața religioasă: sigur că vor fi eutropiți de forța majoră a străinilor, și cu timpul să nimicească, sunt perduți, atât pentru neam, cât și pentru biserică ortodoxă.

Cred deci, că preaveneratul consistor arhidiececan n'ar putea aduce o jertfă mai bine primită pentru mântuirea școalelor noastre și pe altarul cultului nostru național, decât ajutorând școalele din tractul M. Oșorheului!

Cea mai frumoasă dovadă a hărniciei protopopului este frumoasa casă parohială-tractuală, care cu jertfe considerabile, atât din partea clerului tractual, cât și a comunelor bisericești — s'a ridicat, contribuind fiecare comună bisericească cu suma dela 80—300 cor.

Raportul general s'a ia cu plăcere la cunoștință. După examinarea rațiociniilor pe 1907, se stabilește bugetul pe 1908.

Sinodul a primit proiectul de arondare a protopresbiteratului pentru sinodul arhidiececan.

S'a hotărât înființarea unei biblioteci tractuale și s'a primit cu mare însuflețire propunerea pâr. Ștefan Stoicoviciu, ca la sfîntirea caselor tractuale toată preoțimea să se întrunească.

Trebuie să amintesc, că s'a pus deja basă unui fond pentru zidirea unei noi biserici în M. Oșorheiu, în locul bisericii micuțe și scunde, zidită din bărne.

După pertractarea minuțioasă a tuturor punctelor puse spre dezbateră, protopresbiterul Ștefan Rusu încheie sinodul prin o potrivită cuvântare și invită membrii la masa sa ospitală. Acolo toaste, glume și voe bună, dela început până la sfârșit. Astfel s'a terminat sinodul tractului nostru, care se caracterizează: prin muncă sârguincioasă, iubire frățască, care doresc să fie cât de durabilă!

Teodor M...

Din Turda.

— Corespondență particulară a „Telegr. Român.” —

Onorată Redacțiune! Deși cam târziu, totuși cred că va fi binevenită o mică revistă asupra unor acțiuni și întâmplări din părțile acestea mai depărtate, drept dovadă, că și la noi se lucră — poate cu mai puțin alai și sgomot, dar cu atât mai cu mare temeinicie — pe terenul cultural social românesc și în special pe cel cultural gr.-oriental.

Primul moment vrednic de fixat e concertul aranjat în carnea de corul bisericii gr.-or. din Turda.

Ajunsa corul din nou sub conducerea celui ce la noi a brăzdat mai întâi țelina în direcție musicală, înțeleg pe dl Octavian Sântion.

Dânsul în decurs de 2—3 luni a studiat corul cu voie nouă de lucru, iar programul ales, cu care apoi a dat un concert, în șir al IV-lea dela înființarea corului, ce privește calitatea și precisiunea executării întrece pe cel dintâiu.

Întreagă înțelegința română din Turda și vre-o câteva familii din împrejurime, apoi un număr frumos de popor brav din Turda, au ascultat concertul și au răsplătit cu meritate aplauze fiecare prestațiune. Mai mult a plăcut balada „Șoimul și floarea” compoziție proprie a dirigentului care a trebuit repetată la insistența publicului.

În pauză s'au ținut vorbiri frumoase pline de însuflețire și cuprinzând calde povești la adresa coriștilor, îndemnându-i la ascultări față de conducătorii naturali ai poporului.

*

Trebuie să fac amintire și despre sinodul protopopesesc ordinar al tractului Turda, ținut în 7 Martie. Banaînțelegere între membrii sinodului și încrederea față de bunele intenții și frumoasele rezultate a fapturii conducătorului tractului, a dlui Iovian Murășan, — a caracterizat și sinodul din anul acesta.

Raportul protopopului despre activitatea de peste an și despre starea tractului, a fost ascultat cu plăcere și la sfârșit s'a luat la cunoștință cu mulțămite.

Toate propunerile comitetului au fost primite futoceai, între cari nu de mică importanță este ridicarea unei case protopopești în preț de 12,000 coroane. S'au luat unele dispoziții față de școalele din tract și s'a adus mulțămite dlui protopop și dlui adv. Dr. V. Moldovan, pentru zelul dovedit întru salvarea școalelor din tract. Despre chestia asta însă în punctul următor.

*

Legea cea nouă despre salariile învățătoresci ne atinge de aproape și pe noi, cari cu chiu cu vai am susținut până acum 14 școale confesionale gr.-or. în întreg tractul.

Poporul din mai multe sate, auzind despre noile sarcine ce le impune legea, a început să-și arate nemulțămirea și să declare chiar, că nu voește să mai susție școala confesională.

A fost noroc, că în momentele și în locurile cele mai critice s'a prezentat la fața locului dl protopop Iovian Murășan, căruia i-a succedat să îndemne mai multe comune ca să susție școala și pe mai departe, fie din mijloacele proprii, fie cerând un ajutor maximal de 200 cor.

În comunele fruntașe și de-o deosebită importanță națională și gr.-or. dl protopop a fost însoțit și de dlul avocat Dr. V. Moldovan, și intervenirii energice și cooperatoare a acestor doi domni e a se mulțămii, că comunele Agârbiciu și Sănu-Mihailu, aceste două brațe ale tractului Turda, au votat salariul urcat și au decis cu însuflețire a susține cu ori ce preț școala.

*

¹⁾ Dr. Bunea ib. p. 185—6.

²⁾ N. Iorga. Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul p. 8. 10.

³⁾ Ierarhia Românilor p. 186.

ci și pe străini și pe fiecare om, care vine la tine. Pentru că binefacerea îndurării duce la cea mai mare fericire.

4. Fi milostiv față de toți cari pătimești, purtând în inima ta neconținut cuvintele Domnului: „Milostenie doresc, iar nu jertfă.”

5. Fi cu iubire de pace față de oricine, nu numai față de cei cu putere, ci și față de aceia, cari tânjesc în lipsă de putere.

6. Fi apoi tare, pentru că aflându-te în bun noroc, să nu devii trufaș, iar aflându-te în necaz, se nu devii umilit.

7. Dar se te umilești totuși, ca Dumnezeu se te ridice, atât aici, cât și în viața cealaltă.

8. Fi cumpătat, pentru că pe nimeni se nu pedepsești ori să-l condamni prea aspru.

9. Fi blând, ca se nu te poți împotrivi nici odată dreptății.

10. Fi cu cinste față de alții, pentru că cu voia nici odată să nu vatâmi pe nimeni.

11. Fi sfios, pentru că se te ferești de boalele rele, ca de drumul sicriului.

12. Din toate acestea, pe cari ți le-am înșirat eu aici, se alcătuește coroana regatului, fără de care nici aici nu poate domni, nici la viața de veci nu poate trece nimeni.^{*)}

*) Din „Corpus juris hungarici”, ediția mănăstirii dela anul 1899, volumul I, pag. 3—19.

Cu ocazia ședinței comitetului parohial din *Agârbiciu*, în care s'a decis susținerea școlii, s'a aranjat și un concert al corului bisericesc din Agârbiciu.

Acesta e deja al doilea cor țărănesc în tractul nostru.

La concert a luat parte — de sigur din curiozitate — întreaga inteligență maghiară din fruntașă comună. Și cu bucurie, ba cu oarecare mândrie națională am putut constata, că producțiile escelente ale corului din Agârbiciu au făcut cea mai bună impresie asupra străinilor, cari nu se puteau înfunda în mir, de ce e în stare țărânul nostru dacă are conducător harnic ca părintele Vincențiu Orășan și bravul învățător, a cărui nume nu mi l-am putut însemna.

De ar da Dumnezeu ca pilda bună dată de corurile din Turda și Agârbiciu să aflu următorii și în celelalte comune, unde avem școli. *Corresp.*

Conferențe învățătoresști.

Convocare.

Conformându-mă ordinului consistorial dto 15 Februarie st. v. a. c. nr. 280 școl. convoc conferența învățătorescă din cercul VIII. al Devei (protopresbiteratele Deva, Dobra și Ilia) pe zilele de 17 și 18 Aprilie v. a. c. la *Lia* (Maros-Ilye) cu următorul

Program:

I. Discuțiuni.

1. Însemnătatea intuiției și aplicarea ei la propunerea limbii maghiare, de Toma Neamțu, inv. în Roșcani, recensent Vas. Șerban, inv. în Dobra.

2. Cum e prezentat preotul și învățătorul român în poezia lui Octavian Goga, de Victor Iacob, inv. în Godinești, recensent George Furdul din Gurasada.

3. Care este metoda cel mai potrivită pentru instruirea adulților în scriere și citire? Cu lucrarea acestei teme s'au încredințat învățătorii: Petru Hadan din Rădulești, Toma Roșu din Dobra și Nicolae Bembea din Branișca. Lucrările sunt a se prezenta comisariatului cons. în ședința primă.

II. Lecțiuni practice.

4. Din Istoria patriei: Ioan Hunyadi, lecțiuni practice cu elevii din despărț. al V-lea. Prelegător Ioan Jula, inv. în Săcărâmb, recensent Toma Roșu, învățător în Dobra.

5. Conversație în limba maghiară despre ținutul sud-estic (Ardeal) cu elevii din despărțăminte ultime. Prelegătoare Vasile Șerban, inv. în Dobra și Longin Bucur, inv. în Ilia.

6. Din Fizică: Orologiul și subimpărțirea lui. Prelegător Ioanichie Olariu, inv. în Gothatea, recensent Drăgan Mariș din Tătărești.

7. Obiecte tehnice: Metodica deseneului în școala populară în legătură cu desemnarea mesei. Prelegătoare Eleftera Buga, inv. în Dobra.

Deschiderea conferențelor va fi precedată de serviciu divin, împreună cu chemarea Duhului Sfânt, la care sunt poțitiți a lua parte toți învățătorii și preoții, ca directorii școlari. De asemenea invităm la conferențele învățătoresști pe toți prietini cauzei școlare.

Sibiu, la 20 Martie v. 1908.

Lazar Triteanu
comis. cons.

Din viața unui artist.

Nu de mult, uitat aproape de lume, a răposat la Iași artistul *Carol Decker*, unul dintre cei mai productivi artiști de dincolo.

De oarece de 12 ani am stat în comunicație amicală cu acest artist, doresc a da câteva momente mai importante din viața lui, cetitorilor acestui ziar.

Făcuse cunoscință cu el în Germania în anul 1896, fiind la oaltă 2 luni. În 1897 am stat din nou laolaltă 3 luni, tot în străinătate. Ambii ne căutam acolo de sănătate.

În urma interesului ce-l purtam și eu pentru muzică, s'a dezvoltat între noi și prietnii *Soceanu*, profesor la conservatorul din Iași, care-l însoțea pe Decker, și care e încă în viață, o adevărată amicie bazată pe sentimentele de simpatie ce se născuse între noi.

De atunci și până aproape de moartea lui, am stat în continuă corespondență cu el. În timpul din urmă pierzânduși vederea se servea atât la scrisul compozițiilor cât și a scrisorilor de ajutor.

Carol Decker s'a născut la Botoșani, și a făcut studiile muzicale la București,

luând lecții de violină, piano și compoziție dela cei mai renumiți profesori ce erau pe acel timp, precum *Wiest*, *Reit* și *Wachmann*.

După absolvarea cu succes a cursurilor a fost numit măestru de capelă la muzica dorobanților, azi regimentul 13 din Iași.

După câțva timp a dimisionat din acest post, și s'a făcut profesor de muzică, dând lecții private. Dar scris i-a fost, ca să nu aibă fericire în viață. În timpul din urmă, cam de vreo 10 ani, și-a pierdut vederea de tot, și singura lui mângâiere era violina, piano și compoziția.

Și în starea aceasta a compus aproape la 400 diverse piese muzicale, mai ales române, cu cari adeseori făcea senzație în lumea muzicală.

Peste tot operele lui dau suma de aproape o mie.

Compozițiile lui sunt răspândite și cunoscute în toată lumea. Pentru dedicațiile sale, a primit scrisori de mulțumită dela mai mulți suverani din Europa.

De când și-a pierdut vederea, în sufletul lui nu mai rămase decât întunecul și desnădejdea, ceea ce se resimte și în scrierile sale din acest timp, cari sunt plângătoare și jalnice, ca și viața lui.

Dar acum a scăpat de suferințe. Noi însă deplângem în el, pe acela, care cu cântarea lui a înveselit atâtea inimi românești.

Dormi în pace suflet blând, fie-ți memoria binecuvântată!

Almașul-mic la 15 Martie 1908.

Preotul: N. Todea.

NOUȚĂȚI.

Salvarea școalelor. Din comuna *Muntele-roșu*, care după cum însuși numele o arată, e o comună respirată în creerii munților apuseni, ni se scriu următoarele: Comitetul parohial în ședința sa din 1/14 Martie a. c. și sinodul parohial în 2/15 Martie a. c. au hotărât cu unanimitate susținerea școlii confesionale și au decis ridicarea salariului inv. la cât prescrie noua lege, — în lipsa altor izvoare de venit — din repartitiune pe popor. Tot în aceste ședințe s'a hotărât ridicarea unui nou edificiu școlar. Spesele recerute de asemenea din repartitiune pe popor se vor acoperi. Laudă se cuvine poporului, care a dat ascultare conducătorilor săi. Mult a ajutat însă vorbirea conducătorului oficiului parohial, *Gavril Todoru*, paroh în Butene.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a mai primit donațiuni pentru școala industrială dela institutul „Albina” 100 cor., Ilia Trailă, Oravița 200 cor., George Szerb, Budapesta 100 cor., And. Ghidiu, Caransebeș 100 cor. și Nicolae Borzea, Făgăraș 10 cor.

† **Mihail Beșan.** Primim următorul anunț funebru despre moartea notarului public regesc din Lugoj, *Mihail Beșan*: Cuprins de nemărginită durere aducem la cunoștință tuturor consăngenilor, prietenilor și cunoscuților, trecerea din viață a prea iubitului nostru tată, frate, bunie, cumnat și socru *Mihail Beșan*, notar public reg., fost protonotar comitatens, fost jude la tabla reg., fost deputat dietal, membru fund. al „Asociațiunii” și „Societății pentru fond de teatru” etc. etc., urmată după un scurt dar greu morib., Marți în 18/31 Martie a. c. la orele 9 1/2 n. a., în etate de 70 ani. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor depune spre vecinică odihnă, din casa proprie, piața Isabella, în cimitirul gr. or. român din Lugoj, Joi, în 20 Martie v. (2 April n.) la orele 2 din zi. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Lugoș, 18/31 Martie 1908. Gavril Beșan, Ioan Beșan frați. Dr. Cornel Beșan, Cornelia Ertl n. Beșan, Dr. Virgil Beșan, Zeno Beșan fii și fiică. Margareta Katona, Livia Ertl, Madelaine Ertl, Ioan Ertl, Cornelia Ertl, Francisc Ertl, Nerva Drăgan, Brutus Drăgan, nepoți și nepoate. Sofia Athanasievits, Virginia Drăgan, cumnate. Ioan Drăgan cumnat. Ioan Ertl, ginere.

Schimbare în redacțiunea „Drapelului”. Redactorul responsabil dela „Drapelul” dnul *George Noaghea*, fiind numit profesor de matematică și fizică la pedagogia din Caransebeș, a părăsit redacțiunea „Drapelului”, din care a făcut 6 ani parte. Ca redactor responsabil girează acum ziarul dl *Nicolae Jugănaru*, care de altcum funcționează la „Drapelul” dela întemeierea lui.

Procese de agitație. Părintele *Ioan Nicorescu* din Curticiu a fost pedepsit din partea Curiei — după ce tribunalul din Arad l-a achitat — la 3 luni temniță de stat și 200 de coroane amendă în bani, pentru agitație. Învățătorul *Nicolae Magier* din Halmajul-mic, acuzat pentru agitație, a fost achitat din partea tribunalului regesc din Arad.

Comisar ministerial. Din sinul consiliului regnicolar de învățământ a fost trimis de către dl ministru *Apponyi* un comisar ministerial la gimnasiul român gr. cat. din Beiuș, cu scopul să controleze mersul propunerilor de limbă și literatură maghiară. Ministrul va numi astfel de comisari și pentru celelalte gimnasii de limbă nemaghiară.

† **Valeria Circa**, fiica domnului *Alexandru Circa* din Ogra, a decedat după un morbo greu, luni, la 6 ore dimineață, în etate de 19 ani, provăzută fiind cu sf. Sacramente ale muribunzilor. În mormântarea rămășițelor pământești ale decedatei s'a făcut Mercurul în 1 Aprilie n. la 2 ore d. a. în cimitirul comun din Ogra. În vezi amintirea ei!

Circ românesc. Cunoscutul gimnastic român *Mitru Dumitrescu* din București, care a dat reprezentațiuni în lumea întreagă, a înființat un circ românesc, cu numirea „Circul național român”. Dă acum reprezentațiuni, bine cercetate, în Giurgiu. E primul circ condus de un director român.

Sanatoriul Gerota. Medicul cu bun renume din București, Dr. *Gerota*, a înființat un sanatoriu în București, Bulev. Ferdinand, pentru chirurgie și facere. Inaugurarea s'a făcut Duminecă, fiind de față numărăroși medici și profesori dela facultatea de medicină. Domnul Dr. Gerota a rostit o vorbire de inaugurare.

Descoperiri arheologice. În Roma se fac săpături arheologice și se fac frumoase descoperiri. Astfel a fost descoperit templul lui Iupiter Stator, zidit de Romulus, și rezidit de mai multe ori sub împărății romani. S'a dat apoi și de urma vechei clădiri a senatului roman, unde Cicero a rostit celebrele sale cuvântări în contra lui Catilina. S'au descoperit și numărăroase cupe și vase, din cari senatorii romani obicinuiau să bea după desbaterele obositoare din senat.

Centenarul lui Darwin. Senatul universitar din Cambridge a hotărât să sărbazeze cu mare solemnitate în anul viitor 1909 centenarul lui *Carol Darwin*, născut la 20 Iunie 1809. Darwin, cum se știe, a murit la 1882. Lucrarea sa despre originea speciilor a fost publicată în anul 1859.

Cehii și Ungurii. Am amintit, că s'au ținut în Boemia săptămâna trecută vre-o 700 de adunări de protestare contra Ungurilor. Mai momentuoasă a fost adunarea de Duminecă din Praga, la care au luat parte delegați din provincă și deputați, și au fost reprezentate chiar și unele autorități publice, spre exemplu magistratul Pragei. S'a vorbit mai mult despre Slovaci, constatându-se însă totodată, cât de triste sunt stările în Ungaria. S'a vorbit apoi și despre necesitatea, ca la casuri de lipsă să se interpeleze și în parlamentul austriac și să se agiteze în chestiunea naționalităților. S'a hotărât să se introducă o acțiune puternică în favorul votului universal, ca unica scăpare a naționalităților. Mișcarea adusă de adunare conține un protest energic contra nedreptăților, ce să săvârșesc împotriva naționalităților și se exprimă simpatia poporului ceh față de naționalități și încurajare în lupta dreaptă.

Corabie zvârlită în aer. O nae încărcată cu naftă a fost zvârlită în aer de o explozie a naftei. Explozia a fost atât de puternică, încât în 20 de minute naia s'a cufundat. Au pierit 13 oameni, căpitanul din norocire era tocmai pe uscat.

Femea bărbat. Văduva *Imbert* din Toulon (Francia) a fost chemată la judele de instrucție, pentru a fi ascultată într-o afacere de fart. Judecătorul a rămas foarte surprins, când a văzut, că i-se prezintă un bărbat corect îmbrăcat, cu reținută și pardișiu și cu cuvintele: Eu sunt văduva Imbert! Pentru a scoate pe judecătorul din surprindere i-a comunicat numai decât, că dânsa are permisiune să poarte haine bărbătești încă de pe vremea războiului franco-german, când a făcut servicii de stațetă, ca fată mare, îmbrăcată în haine bărbătești.

Domnul Oct. Goga a fost pedepsit zilele trecute cu 70 coroane amendă și suportarea cheltuielilor de proces, de către tabla din Cluj, pentru un articol socotit politic și publicat în „*Tara Noastră*” din anul trecut.

Orașul de aur. În Sierra Nevada (California) s'a descoperit pe o câmpie o vână bogată de aur. În locul acela înainte de aceasta sta un sătuleț prăpădit, iar astăzi în decurs de trei săptămâni orașul numără 100.000 de locuitori, toți mineri. Numele orașului e Rawhide.

Contra Darwinismului s'a ridicat acum un naturalist german din Kiel, care cearcă să răstoarne teoria darwinistă. Între multe contra argumente — în șirul cărora constată învățatul profesor, că teoria darwinismului e numai o hipoteză, care în cel mai bun caz explică, dar nu dovedește — aduce și argumentul acceptabil, că omul totdeauna a avut un simț artistic, care nu l-a putut moșteni dela animal.

Omul naturii. Pe cea mai freeventată stradă a Petersburgului a apărut zilele trecute, ziua la ameză, când era mai multă lume pe stradă, un tânăr îmbrăcat în cel mai perfect costum al lui Adam. A început ași face drum printre cocoane, și a înainta spre palatul prim-ministrului Stolypin, unde zicea că e chemat la audiență. Era un student, care a fost arestat, constatându-se că e nebul.

Știri mărunte. Săptămâna aceasta s'au reîntors din America 720 de oameni. — La o bancă din Pittsburg (America) s'a constatat furt de 11 milioane cor. — Stările din Haiti s'au mai ameliorat. — În primele zile din luna lui Aprilie va intra în capitala sa, Sofia, principesa Eleonora a Bulgariei. — Sâmbăta trecută a fost sfințirea pietrii fundamentale a gimnaziului piarist din Timișoara. S'au făcut mari sărbări. — Se vestește din Londra, că în treacă cătră Marienbad, va vizita regele Eduard pe regele nostru la Ischl, prin luna lui August. — Se vestește mari nenorociri de băi din America. — Tifusul grasează încă în Pesta. — S'a pornit o acțiune puternică contra sistemului de sastror de un copil din comitatul Vas. — Vaporul „Margit” de persoane, care circula între Orșova și Pesta, s'a cufundat zilele acestea, în urma unei ciocniri cu un vapor sârbesc. Oameni nu s'au nefericit. — Muncitorii fără ocupațiune și câștig, cam la vre-o 150.000, au produs demonstrații sângeroase în New-York.

Onoratele Dame știu, că ce particularitate însemnată e obrazul frumos și vioi, ce putere și bogăție mare stă în el și de ce favoruri se bucură o damă frumoasă. Nu ajunge, ca o damă să fie drăgălașă, sveltă și să aibă un exterior plăcut, lucrul principal e tenul curat al feței. Aceasta o știu damele cu siguranță. Nu e secret, că Crema Margit a lui Földes este singurul mijloc pentru frumusețe, care după o întrebuințare de 5—6 ori îndepărtează tot felul de bub și de piele, pete de soare, sgrăbune, etc. și face fața albă și gingașă. O tigia mare 2 cor., o tigia mică 1 cor. Se capătă în toate farmaciile. Totuși e scutită de imitațiuni. Prin poștă o trimite fabricantul Clemens de Földes, farmacist, Arad.

Cărți și reviste.

„**Economia.**” A apărut nr. 7 al revistei economice ilustrată „*Economia*”, cu următorul cuprins: Prier, un articol despre lucrările economice, din luna lui Aprilie; Noua cultură a viilor; Situația agricolă. Informațiuni și Varietăți de interes. Foaia apare de două ori pe lună în Caransebeș. Redactor: *Alexandru Diaconovich*, magistrul silvanal. Abonamentul 4 cor. la an, 2 cor. pe 1/2 an. Pentru România 5 lei pe an.

„**Lucașfărnul.**” Nr. 7, a apărut cu următorul sumar: Oct. Goga: Cântecul mele (poezie). Ioan Adam: Constanța pitorească. M. Sadoveanu: Faceri de bine. Maria Cunțan: Cântec (poezie). Maria Cunțan: Unui artist (poezie). G. Murnu: Monumente antice din Roma. Câmpul lui Marte. Ecaterina Pitiș: Povești (poezie). Maria Cunțan: Cel dintâiu bolnav. Cronică: Răspuns dlui Iorga. Congresul presei noastre. Calendarul lui Tolstoi. Din Germania. Știri. — Poșta Redacției. Ilustrațiuni: Vederi din Roma.

Teatru.

Vineri: Beneficiul coriștilor *Im weissen Rüssel*, comedie.
Sâmbătă: Beneficiul artistului *Golda, Der Blitzableiter*, farsă.

Ad 225/908.

[78] 1-3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc, dela școala confesională gr.-or. română din Boholt, se escrie concurs, cu termen de 30 zile, dela prima publicare, în „Telegraful Român”, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post, să-și substearnă cererile instruite, conform legilor din vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial gr.-or. până la termenul susindicat, cu aceea observare, că alesul are îndatorirea de a instrui copii din școala de toate zilele, și cei de repetiție în cântările bisericești și a cânta cu ei Dumineca și sărbătorile în biserică.

Cuincuenalele, se vor socoti, numai după 5 ani de serviciu, neîntrerupt, începând dela alegere.

Făgăraș în 16 Martie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tracului Făgăraș, în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Un comptoarist

pentru corespondență românească și ungurească găsește aplicare îndelungată.

(Ofertele să se adreseze sub E. B./44 la administrația acestei foi.) (81) 1-3

Stofe veritabile de Brünn

Saisonul de primăvară și vară 1908.

Un Coupon de Mtr. 3-10 lung, dă un rând complet de haine de domni (Roc, pantaloni vestă), și costă numai

1 Coupon 7 Coroane
1 Coupon 10 Coroane
1 Coupon 12 Coroane
1 Coupon 15 Coroane
1 Coupon 17 Coroane
1 Coupon 18 Coroane
1 Coupon 20 Coroane

Un coupon pentru haine negre, Salon costă cor. 20—, precum și stofe pentru pardesie, postav pentru turiști, camgarn de mătăsă etc. etc., trimite cu prețuri de fabrică depozitul fabricii de pânză, bine-cunoscut ca real și solid

Siegel-Imhof, Brünn

Mustre gratis și franco.

Avantajul mușterilor privați, comandarea stofelor direct dela firma Siegel-Imhof în locul de fabricație, are prețuri fixe considerabil de efitine.

Mare asortiment. Executare cu cea mare atențiune și a comenzilor mici, din marfă de (48) 10-40 tot proaspătă.

Publicare de licitațiune.

Toate mărfurile și alte obiecte mișcătoare, mobiliare de boltă, buți goale și altele aflătoare în localitățile firmei Franz Iahn Söhne căzută în concurs din Reispargasse Nr. 31 și Kleiner Ring Nr. 2 precum și în localitățile laterale, pivnițe, magazine și alte conform concluziului luat de comisiunea creditorilor, să vor vinde toate la oaltă pre calea ofertelor închise în scris, celui ce va oferi mai mult pre lângă următoarele condițiuni generale:

1. Ofertele închise, în scris sunt a să înainta subscrisului Curator al masei concursuale, cel mult până în ziua de 15 Aprilie st. n. la 12 oare din zi.

2. La ofert trebuie să fie alăturat un vadiu de 20% douăzeci la sută din prețul estimării de cor. 12,109 39, așadară cel puțin cor. 2400 două mii patru sute coroane în bani gata sau în hârtii de valoare admise ca cautiune.

3. Comitetul creditorilor va decide imediat asupra ofertelor intrate, probabil încă în aceiași zi, își rezervează însă dreptul a nu primi eventual nici un ofert și a defige nouă licitare sub condițiuni și modalități egale, sau schimbate.

4. Primindusă un ofert, cumpărătorul este obligat a plăti prețul cel mult până în 30 Aprilie 1908 în bani gata la mâna Curatorului masei concursuale, mai este obligat a transporta lucrurile cumpărate până la același termen și este responsabil pentru orice întârziere nu numai cu perderea vadiului, ci afară de aceia pentru orice pagubă urmată din întârzierea lui.

5. Mărfurile și celelalte obiecte puse la vânzare au fost conserise și prețuite pre cale oficială, pre lângă intervenția unui notar public, printrun expert pre deplin calificat, cu toate acestea din precauțiune nici comitetul creditorilor nici curatorul masei concursuale nu ia asuprași nici un felu de răspundere pentru calitatea și cuantitatca mărfurilor și a celorlalte lucruri.

6. Reflectanții pot lua privire asupra mărfurilor și asupra inventariului, dacă se pun în privința aceasta în conțelegere cu subscrisul Curator, care va satori timpul când să se facă aceasta cercetare în conțelegere cu reflectanți.

7. Să presupune despre fiecare ofertent că are cunoștință despre aceste condițiuni și că se supune lor.

Sibiu, 3 Martie 1908.

Din încredințarea comitetului creditorilor ai firmei Franz Iahn Söhne în Concurs

(79) 1-1 **Dr. Liviu de Lemény**
curatorul marsei concursuale.

Aviz!

In facrica de Var din Orlat, se arde și expediază zilnic, în mare și mic, renumitul

Var de Orlat,

liber de piatră și sguură.

Preț moderat, serviciu prompt și real.

I. Banciu & Co.

Orlat.

(82) 1-5

Frumseța

Dorința cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, și spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, își spoeste obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceea ce în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumusețască, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat și de o îngrijire deosebită, până ce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu crema lui Margit (cu deosebire în Franța și Germania) a îmbărbătat pe mulți oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestrucios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor necurătențiilor de piele, cum sunt pistruiele, petele de ficat, sgrăbunțele etc. Se înțelege, aceasta nimănui nu i-a reușit, căci secretul producției **Crema-Margit** îl cunoaște exclusiv numai inventatorul și fabricantul, care și păzește acest secret, prin aceea, că tot singur pregătește acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapănarea aceiași; pregătirea ei e conștientioasă, din care cauză și efectul ei e repede și sigur. Admoniem deci damele, a-și spoi obrazul cu fel și fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat și de medici renumiți din Anglia, Franța și America, ca unicul mijloc cu efect sigur, nestrucios și bun pentru susținerea frumseței. Acest renumit mijloc de frumseță e **Crema-Margit** a lui Földes, care deja după o întrebuințare de 3-4 zile schimbă pe deplin pielea feței, pistruiele, petele de ficat, sgrăbunțele, roșăța de față și mâni le depărtează, iar feței îi împrumută frumseță ideală, impropătare și tinerețe. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestruciosă. O doză costă 1 cor. Săpunul-Margit 70 fileri. **Pudra Margit** (albă, roză, și crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite și separat. **Crema-Margit** a lui Földes se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes**, farmacist în Arad.

Depozit central în Sibiu (Nagyszombat): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, I. C. Molnar, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Ervin Rummel, Pissel & Schmidt; în Agnita: Wilhelm Fröhlich; în Sighișoara: A. W. Lingner.

[62] 2-7

VASILIE BANN

SIBIU

str. Ounei 7 — str. Faurului 16

în casa sa proprie „La Cizma roșie” cel mai mare

depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii. Pentru provincie comanda se trimite recomandate, la caz de nu corăspund, se primesc îndăpărt în schimb. [90] 45—

Noutate!

Noutate!

Spălătorie cu aburi și institut chemic de curățit cu mașini electrice în Sibiu.

Primirea comenzilor:

Str. Urezului Nr. 11 și Färbergasse Nr. 11.

Am onoare a aduce st. public la cunoștință, că în decursul unei trecute mi-am deschis

Spălătoria cu aburi.

Spălătoria cu aburi întocmită cu mașini engleze de prima clasă, corespunzătoare tuturor recerințelor timpurilor nouă, lîferează lucru executat fără scădere și tare efitin, cum în Sibiu până acum nu s'a executat. Fiecare lucru se lîferează la 2 zile.

Fabrica mea chemică de curățit de asemenea este întocmită cu cele mai moderne mașini, și am angajat lucrători pricepuți, de aceea și pe această cale sunt în stare a corespunde tuturor cerințelor.

In deosebi mă recomand hotelierilor și ospătarilor de oare ce fiecare lucru îl lîferez repede și curat în casă.

ALEX. MEIXNER, spălătorie cu aburi și institut chemic de curățit, Sibiu.

[35] 6-10

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

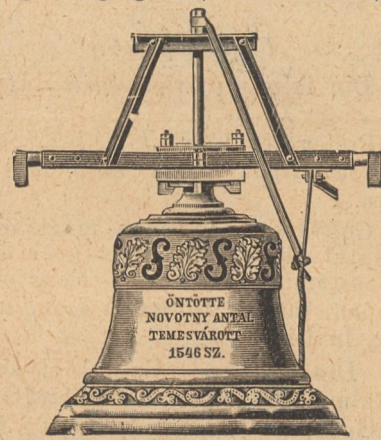
se reomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(146) 20-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însănnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și cailor. Prețul 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a soarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii sufer mult de mănăcările păduchilor, prin care mănăcările sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor, ba chiar slăbesc, încât în loc de a li se ridica prețul, chiar perd din valoare. Fiecare ecorom să întrebuințeze această unsoare. Prețul 20 și 40 fil.

Extracțe pentru prepararea rumului și diferitelor liqueruri. Cine voeste a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracțe. Prețul pentru a prepară 1 litră (st.) 40 fileri. Tot atâta și pentru rachiu de prune, drojdii, slivoviță, borovicica și altele.

Thea foarte fină și bună. Prețul 1 pachet 20 fil., 1 kg. 3 și 4 cor.

Syrup de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Tinctură contra picioarelor și mânilor înghețate. 70 fileri.

Tinctură contra bătăturilor (ochi de găină). 70 fileri.

Cereți preț-courantul cel mare și-l primiți gratuit.

Toate acestea se capătă la:

Cornel Demeter

[95] 47-52

apotecar în Szászváros, piața școalei Nr. 37.